

EVACUATIE IN IITEREN, EEN SPANNEND UITJE VOOR DE SCHOOLKINDEREN.

Civiel-militaire crisisoefening in Zuid-Nederland

‘Wake up!’

TEKST EN FOTO'S: ROB JASTRZEBSKI,
GERARD PETERS EN MARIJKE PETERS

Twee weken rampspoed in Zuid-Nederland. Van 28 februari tot en met 9 maart oefenden militaire eenheden van de 13 Gemechaniseerde Brigade uit Oirschot samen met civiele partijen uit Limburg, Brabant en Zeeland. Het was editie 2012 van de jaarlijkse civiel-militaire samenwerkingsoefening ‘Wake Up’. Tot de scenario's behoorden dit jaar onder andere een overstroming van de Maas in Limburg, een chemische brand in Moerdijk en een terroristische aanslag op de Oosterscheldekering in Zeeland.

Tijdens de twee weken durende exercitie oefenden dagelijks circa vierhonderd militairen in een of meer van de zes veiligheidsregio's in Zuid-Nederland. Centraal stond de voorbereiding op hun nationale crisisbeheersingstaken. Bewaken en beveiligen is een van de taken waarmee defensie de civiele autoriteiten tijdens rampen kan ondersteunen en die taken kwamen tijdens ‘Wake Up’ uitgebreid aan bod. Maar ook stafondersteuning en het organiseren van noodverbindingen werden beoefend. De oefening werd gecoördineerd vanuit een regiecentrum van defensie in Veldhoven.

Verbindende factor

“Wake Up is een jaarlijks terugkerende grootschalige crisisbeheersingsoefening voor onze eenheid,” vertelt overste Erik Backus, hoofd van het bureau Nationale Operaties van de 13 Gemechaniseerde Brigade en organisator van de oefening. “Wij bieden deze oefening aan als kapstok, waarop civiele partners kunnen aanhaken met hun eigen oefendoelen. Defensie is dus de verbindende factor, maar in de uitvoering in de regio's gaat het om allerlei verschillende scenario's waarbij steeds andere aspecten aan bod komen. Het moeten realistische scenario's zijn, met reële leerdoelen voor ons en de civiele deelnemers. Een belangrijk uitgangspunt is dat we geen 'show' opvoeren voor publiek en media, maar dat we operationele hulpverleners en bestuurders in de praktijk laten zien wat wij kunnen met onze mensen en middelen. Het is in de ogen van alle deelnemers een geslaagd oefenconcept.”

Pendeldienst en bewaking

Een van de oefendoelen in Zuid-Limburg was de inzet van defensie bij hoogwater, ter ondersteuning van de veiligheidsregio en de gemeente Maastricht. Naast Borgharen is het dorpje Itteren een van de kernen die bij hoogwater van de Maas het snelst getroffen worden. Hier oefenden militairen van de 13 Gemechaniseerde Brigade samen met de veiligheidsregio Zuid-Limburg en de gemeente Maastricht onderdelen van het crisisplan voor hoogwater.

Volgens het oefenscenario is, ondanks de vele genomen veiligheidsmaatregelen, in Itteren een dijk doorgebroken en staat een gedeelte onder water. Ook is het dorpje van de buitenwereld afgesloten. Militaire trucks en vrachtauto's van de gemeente Maastricht onderhouden in zo'n situatie een pendeldienst tussen Itteren en het droge Maastricht. De diensten oefenen tijdens Wake Up gezamenlijk de evacuatie van schoolkinderen van de basisschool van Itteren. De kinderen worden naar een gebouw van de dienst Stadsbeheer in Maastricht gebracht, krijgen als dank voor hun medewerking een traktatie en worden vervolgens weer teruggebracht naar school.

Als later de bevolking van Itteren ook geëvacueerd wordt, bewaken militairen in opdracht van het civiele gezag het dorp. Zij patrouilleren door de straten en zorgen voor de toegangscontrole. Al het inkomende en uitgaande verkeer wordt door de militairen gecontroleerd.

MILITAIRES WAKEN OVER HET ONTRUIMDE ITTEREN.

DARES redt communicatie

Als ook het telefoon-, GSM- en internetverkeer uitvalt en C2000-verkeer niet meer mogelijk is, wordt de hulp ingeroepen van vrijwilligers van de Dutch Amateur Radio Emergency Service (DARES). Deze organisatie is opgericht om bij rampen de overheid ondersteuning te bieden met noodradioverbindingen. DARES nam in verschillende regio's deel aan oefenscenario's onder de vlag van Wake Up, waarbij ook de koppeling met verbindingssystemen van defensie werd beoefend. Vanaf de bovenverdieping van de oude school in Itteren onderhielden zes radioamateurs verbindingen naar het Meld- en Coördinatie Centrum (MCC) van de veiligheidsregio in Maastricht, waar vier DARES-medewerkers opereerden.

Frank Veldhuizen, een van de regionale medewerkers van DARES, is zeer tevreden over de gang van zaken: “We waren

ROOD-GROENE OPSCHALING IN ZEELAND.
FOTO: JOSHUA LAISINA, 13 GEMECHANISEERDE BRIGADE.

BRANDWEER ZUID-LIMBURG STELDE DE DARES-NOODVERBINDINGEN STEVIG OP DE PROEF.

HET REGIECENTRUM VOOR DE OEFENING IN VELDHOVEN.

binnen 20 minuten na aankomst al operationeel. Dat komt omdat onze apparatuur eenvoudig en gestandaardiseerd is. Bij spraakverbindingen halen we snelheden van 60 berichten per uur. Hierbij zitten regelmatig berichten met moeilijke uitdrukkingen, die gespeld moeten worden. De brandweer test ons regelmatig door berichten met fouten aan te leveren. Op deze manier willen ze testen hoe accuraat wij de berichten doorgeven.”

Back-up

DARES laat niets aan het toeval over. Op een hooggelegen plek aan de rand van het dorp staat zelfs een busje, dat als back-upvoorziening voor de post in de school functioneert. Mocht die post uitvallen, dan kan vanuit de back-upvoorziening direct het berichtenverkeer overgenomen worden. Jan-Willem Gootzen, beleidsmedewerker informatiemanagement van Brandweer Zuid-Limburg, kijkt met tevredenheid terug op de inzet van DARES tijdens de oefening: “De mogelijkheden van defensie qua ondersteuning en noodverbindingen kenden wij al, maar DARES is voor ons een nog relatief onbekende partner. Ons doel was te testen of de organisatie waarmaakt wat zij zegt te kunnen. We hebben de operators op de noodverbindingen van twee kanten flink onder druk gezet en onze conclusie is dat zij ruim drie keer zoveel berichten kunnen verzenden als ze in hun prestatienormen beloven. De kwaliteit van de verzonden boodschappen bleef daarbij ruim op peil. DARES heeft met deze prestatie bewezen een waardevolle partner in de crisisbeheersing te zijn, voor situaties waarin de openbare telecommunicatie en overheidsnetwerken onverhoopt uitvallen. We gaan nu binnen de veiligheidsregio bekijken hoe we de samenwerking met DARES structureel vorm kunnen geven.”

Code rood Oosterscheldekering

In Zeeland bestond het Wake Up-oefenscenario uit een terroristische dreiging rond de kerncentrale van Borsele en de Oosterscheldekering. Een scenario bij uitstek waarbij defensie zijn ondersteunende functie op het gebied van bewaken en beveiligen kan laten zien. Ook werd er gewerkt met een planingsstaf om de evacuatie van alle inwoners in een straal van 60 kilometer rond de kerncentrale voor te bereiden, mocht zich daadwerkelijk een nucleair incident voordoen. Dat gebeurde niet. Wel werd een aanslag met een explosief gepleegd op het bedieningscentrum van de Oosterscheldekering, waar militaire eenheden op dat moment al verscherpte bewaking hadden ingesteld met het oog op de dreiging. Bij de explosie vielen zo'n twintig

gewonden. De knal was het moment waarop ook de civiele hulpdiensten uit de Veiligheidsregio Zeeland massaal in het scenario kwamen. Zij beoefenden hun eigen taken en procedures. De politie regelde bomverkenning, afzetten en sporenonderzoek, de brandweer ging over tot redding en de geneeskundige kolom bood de gewonden de nodige medische hulp. Het werd een multidisciplinaire inzet met een behoorlijke vertragingfactor. Bij een terreurscenario moet altijd rekening worden gehouden met de aanwezigheid van meer explosieven die nog niet zijn afgegaan. Een uitgebreide veiligheidscheck door bomverkenners moet eerst worden afgerond alvorens brandweer en ambulance-dienst het incidentterrein veilig kunnen betreden. Toen dat uiteindelijk gebeurde was het kleurenpalet van de hulpverlening, rood-wit-blauw-groen, compleet. Het scenario bij de Oosterscheldekering was een spectaculaire afsluiting op de laatste dag van oefening 'Wake Up'.

COPI-OVERLEG BIJ DE OOSTERSCHELDEKERING. FOTO: JOSHUA LAISINA, 13 GEMECHANISEERDE BRIGADE.

NA HET SEIN VEILIG ONTFERMEN HULPVERLENERS ZICH OVER DE SLACHTOFFERS VAN DE 'AANSLAG' OP DE WATERKERING. FOTO: JOSHUA LAISINA, 13 GEMECHANISEERDE BRIGADE.